EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 8.6.2020
COM(2020) 226 final

POROČILO KOMISIJE SVETU IN EVROPSKEMU PARLAMENTU

Povzetek letnih poročil o izvajanju za operativne programe, ki jih je Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim sofinanciral v letu 2018

Povzetek letnih poročil o izvajanju za operativne programe, ki jih je Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim sofinanciral v letu 2018

1 UVOD

Sklad za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD) obravnava najhujše oblike revščine v EU, kot so pomanjkanje hrane, revščina otrok in brezdomstvo. Za obdobje 2014–2020 je iz FEAD[1] na voljo skupni znesek v višini 3,8 milijarde EUR (tekoče cene). EU zagotavlja največ 85 % financiranja, ki ga države članice dopolnijo z lastnimi sredstvi. Skupna vrednost sklada tako znaša približno 4,5 milijarde EUR.

Države članice lahko sklad uporabljajo na dva načina: (i) za operativni program za hrano in/ali osnovno materialno pomoč (OP I); in/ali (ii) za operativni program socialnega vključevanja (OP II). Hrano in/ali osnovno materialno pomoč je treba dopolniti s spremljevalnimi ukrepi, na primer z napotitvijo na socialne službe.

V skladu s členom 13(9) uredbe o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim (Uredba (EU) št. 223/2014) ta povzetek temelji na informacijah iz poročil o izvajanju za leto 2018, kot jih je sprejela Komisija[2]. Poročilo o izvajanju je predložilo vseh 27 držav članic. Združeno kraljestvo ni predložilo poročila, saj doslej ni izvajalo FEAD. Tako kot v preteklih letih to zbirno poročilo vključuje informacije o razvoju dogodkov in finančne informacije za obdobje po letu 2018, če so na voljo, predvsem o naslednjem večletnem finančnem okviru za obdobje 2021–2027 in pobudah Komisije za obdobje 2019–2024.

2 NEDAVNI RAZVOJ V EU

Večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 in pobude Komisije za obdobje 2019–2024 za odpravljanje revščine

Leta 2018 se je delež ljudi, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, zmanjšal šesto leto zapored, in sicer na 21,9 %. Delež tistih, ki se spopadajo z resno materialno prikrajšanostjo, se je med letoma 2017 in 2018 zmanjšal s 6,6 % na 5,9 %. V smislu števila prebivalstva to pomeni 29,7 milijona ljudi. Vendar revščina in socialna izključenost še naprej ogrožata 110 milijonov ljudi. EU ni dosegla svojega cilja za leto 2020, tj. zmanjšanja števila oseb, ki jim grozi revščina ali socialna izključenost, za vsaj 20 milijonov, saj se je to število doslej zmanjšalo za samo 7 milijonov. Tveganje revščine je precej večje pri otrocih, zlasti otrocih nizko usposobljenih staršev, ter pri invalidih. Zaradi stalnih pritiskov na trgu stanovanjskih nepremičnin ni bil dosežen preobrat naraščajočega trenda stanovanjske izključenosti in brezdomstva. Podpora FEAD je zato ključna za najbolj prikrajšane skupine v družbi.

Komisija je za večletni finančni okvir za obdobje 2021–2027 predlagala združitev FEAD in Evropskega socialnega sklada plus (ESS+). Predlog o ESS+ je namenjen izboljšanju socialne vključenosti s povečanjem deleža nacionalnih dodelitev sredstev ESS+ (na vsaj 25 % v primerjavi z 20 % v okviru sedanjega ESS) in obravnavanju materialne prikrajšanosti z določitvijo 4-odstotnega cilja na ravni EU in minimalne dodelitve sredstev v višini 2 % na državo članico. Komisija meni, da se bo tako omogočila stabilnost financiranja za materialno

[1] Uredba (EU) št. 223/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. marca 2014 o Skladu za evropsko pomoč najbolj ogroženim (UL L 72, 12.3.2014, str. 1). Uredba je bila spremenjena avgusta 2018 z revizijo finančne uredbe: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:02014R0223-20180802.

[2] Časovni zamik pri splošnem zbirnem poročanju se je pojavil, ker so države članice predložile poročila o izvajanju sredi leta 2019, nato pa je Komisija v zvezi s poročili izvedla postopek potrditve.

prikrajšanost v primerjavi s sedanjim večletnim finančnim okvirom. Predlog je zdaj v napredni fazi pogajanj s sozakonodajalcema. Svet je aprila 2019 sprejel dogovor o delnem pogajalskem mandatu za trialoge. Istega meseca je Evropski parlament sprejel poročilo s spremembami, ki je bilo potrjeno po glasovanju novega Evropskega parlamenta. Medtem so se začeli trialogi v zvezi z ESS+.

Komisija pripravlja tudi pobudo politike o „jamstvu za otroke“. V skladu z načelom 11 evropskega stebra socialnih pravic imajo otroci pravico do cenovno dostopne in kakovostne predšolske vzgoje in varstva ter varstva pred revščino. V skladu s tem načelom imajo socialno prikrajšani otroci pravico do posebnih ukrepov za enake možnosti. Pobuda je torej konkreten rezultat akcijskega načrta za izvajanje stebra.

Zaradi koronavirusne pandemije sta bili pripravljeni in sprejeti dve naložbeni pobudi v odziv na koronavirus. Druga namenska naložbena pobuda v odziv na koronavirus (CRII+)[3], ki je bila sprejeta aprila 2020, zagotavlja izredno prožnost pri uporabi evropskih strukturnih in investicijskih skladov. Poleg tega so v okviru pobude uvedeni specifični ukrepi za podporo najbolj ogroženim s spremembo pravil Sklada za evropsko pomoč najbolj ogroženim (FEAD) ter ukrepi, s katerimi se organom upravljanja, partnerskim organizacijam in drugim akterjem omogoča, da se hitro odzovejo na nove izzive. Mogoče bo na primer zagotoviti pomoč v hrani in osnovno materialno pomoč z uporabo kuponov ter priskrbeti osebno zaščitno opremo ter tako zmanjšati tveganje za okužbo. Poleg tega bo mogoče ukrepe v obračunskem letu 2020–2021 financirati v višini 100 %.

Poleg tega je Komisija predlagala revidirani večletni finančni okvir v okviru okrevanja po pandemiji COVID-19. Države članice lahko v skladu s tem predlogom ponovno vložijo v FEAD, da zagotovijo nadaljnjo in okrepljeno podporo najbolj ogroženim.

3. USKLAJEVANJE FEAD NA RAVNI EU

Strokovna skupina FEAD je še naprej glavni forum, v okviru katerega si lahko organi upravljanja izmenjujejo informacije o izvajanju sklada. Strokovna skupina se je sestala dvakrat, tj. v letih 2018 in 2019, da bi razpravljala o vidikih izvajanja programa FEAD, predvsem o spremljevalnih ukrepih, donacijah hrane, revizijah in usklajevanju z drugima strukturnima skladoma. Komisija je državam članicam predstavila ugotovitve in priporočila iz vmesne ocene FEAD in posebnega poročila Evropskega računskega sodišča o FEAD. Poleg tega je redno sporočala najnovejše informacije o pogajanjih o ESS+, pri čemer se je osredotočala na ukrepe za obravnavanje materialne prikrajšanosti in socialnega vključevanja najbolj ogroženih.

V zvezi z odnosi z zainteresiranimi stranmi je Komisija med letom 2016 in koncem leta 2019 organizirala 18 sestankov mreže FEAD. Na vsakem sestanku so lahko udeleženci predstavili študije primerov ter si izmenjali informacije o izzivih in rešitvah v zvezi s posameznim vidikom izvajanja FEAD, na primer ciljno usmerjenimi ukrepi za doseganje najbolj ogroženih, kot so otroci, brezdomci in starejši. Sestanek leta 2019 je bil osredotočen na spremljanje in ocenjevanje sklada, pri čemer so bila poudarjena precejšnja prizadevanja organov upravljanja in partnerskih organizacij. Komisija je v skladu z uredbo leta 2018 in 2019 organizirala tudi letna sestanka na ravni EU, ki so ju usmerjali predstavniki partnerskih organizacij. Ti sestanki so bili osredotočeni na prehod na novo fazo krepitve zmogljivosti. V naslednjih 18 mesecih bodo sestanke mreže FEAD nadomestile dejavnosti za medsebojno

[3] https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sl/qanda_20_574.

učenje. Te bi morale „skupnosti FEAD“ pomagati pri učinkovitejših razpravah o preostalih izzivih pri izvajanju in priložnostih prihodnjega ESS+.

4. NAPREDEK PRI IZVAJANJU OPERATIVNIH PROGRAMOV

4.1 Finančno izvajanje

Finančno izvajanje programov FEAD se je leta 2018 pospeševalo. Skupni upravičeni javni odhodki, predvideni za podporo pobudam FEAD, so se stalno povečevali, pri čemer so leta 2016 znašali 564,7 milijona EUR, leta 2017 637,1 milijona EUR, leta 2018 pa 762,2 milijona EUR. Ob koncu leta 2018 so kumulativna predvidena sredstva (za obdobje 2014–2018) znašala skoraj 2 732 milijonov EUR oziroma 61 % skupnih sredstev programov (ki vključujejo financiranje EU in nacionalno sofinanciranje). Tudi plačila upravičencem so se leta 2018 precej povečala (497,9 milijona EUR) v primerjavi s preteklima letoma (409,9 milijona EUR leta 2017 in 436,0 milijona EUR leta 2016). Podrobna finančna razčlenitev po kazalnikih in državah članicah je predstavljena v preglednici I Priloge[4].

Zahtevki za plačilo, ki so jih države članice leta 2018 predložile Komisiji, so se nanašali na upravičeno javno porabo v višini 345,3 milijona EUR. To je bilo manj kot v preteklih letih (478,2 milijona EUR leta 2017 in 353,4 milijona EUR leta 2016), deloma zaradi prožnosti, ki jo imajo države članice pri predložitvi svojih zahtevkov za plačilo. Skupna upravičena javna poraba, prijavljena Komisiji za obdobje 2014–2018, je znašala 1 223,3 milijona EUR.

Komisija je do 31. decembra 2019 plačala skupno 1,5 milijarde EUR v obliki vmesnih plačil (955 milijonov EUR do konca leta 2018), kar pomeni več kot 38 % skupnih dodeljenih sredstev za obdobje 2014–2020.

Na splošno je finančno izvajanje FEAD skladno z načrti in ustreza napredku programa na terenu (glej naslednji oddelek). Kazalniki kažejo, da se je izvajanje na splošno pospešilo kljub stagnaciji pri združenih zahtevkih za plačilo. Poleg tega je do zdaj bilo izvedenih zelo malo samodejnih sprostitev obveznosti (samo v okviru programa Združenega kraljestva, ki ni bil izveden).

4.2 Izvajanje na terenu

Doseg FEAD in profil končnih prejemnikov

Podpora FEAD se je leta 2018 nadaljevala v 26 državah članicah, temeljila pa je na napredku, doseženem v preteklih letih. Večina držav članic (22 od 26) je razdeljevala hrano in/ali osnovno materialno pomoč ter izvajala spremljevalne ukrepe (OP I – glej preglednico 1), pri čemer so Ciper, Madžarska in Litva leta 2018 sploh prvič razdeljevale osnovno materialno pomoč[5]. Štiri države članice so nadaljevale programe socialnega vključevanja (OP II – glej preglednico 1). Romunija leta 2018 ni zagotavljala pomoči zaradi zamud pri ponovnem načrtovanju svojega operativnega programa po institucionalnih spremembah, ki so jih še poslabšale težave pri javnem naročanju.

Table 1. Vrste pomoči, zagotovljene leta 2018

OP	Vrsta pomoči	Država članica

[4] Več držav članic je posodobilo nekatere vrednosti skupnih kazalnikov vložka za leta 2015, 2016 in 2017. Zato se lahko vrednosti, sporočene v tem oddelku, razlikujejo od vrednosti, objavljenih v preteklih letih.

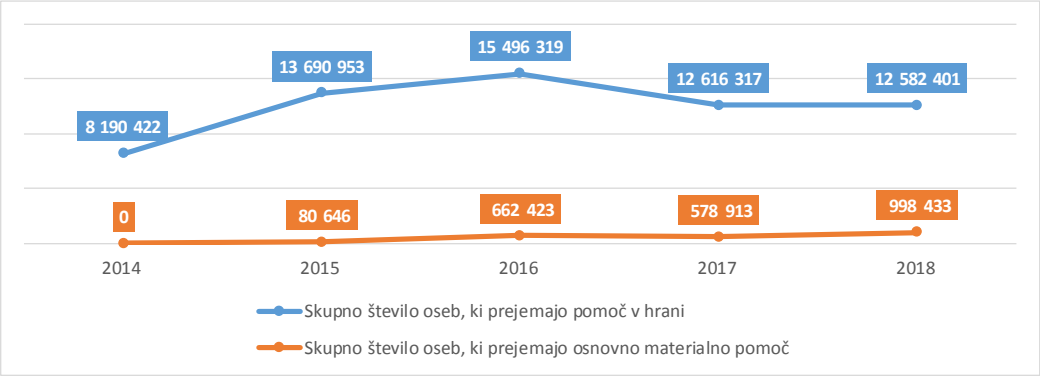
[5] Italija je leta 2018 začela razdeljevati osnovno materialno pomoč v okviru ukrepa 4, vendar ni vnesla podatkov v sistem spremljanja.

OP I	Hrana	BE, BG, EE, ES, FI, FR, IT, MT, PL, PT, SI (11)
	Osnovna materialna pomoč	AT (1)
	Oboje	CY, CZ, EL, HR, HU, IE, LT, LU, LV, SK (10)
OP II	Socialno vključevanje	DE, DK, NL, SE (4)

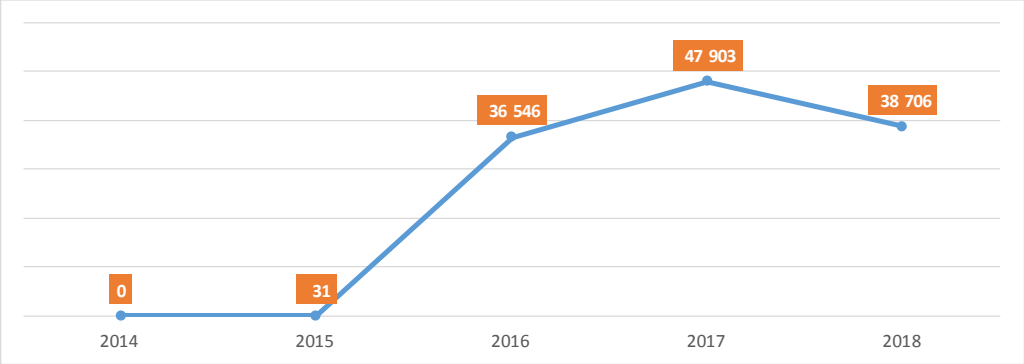
Vir: SFC2014.

Leta 2018 je pomoč v hrani v okviru FEAD po ocenah prejelo 12,6 milijona ljudi, 1 milijon ljudi je prejelo materialno pomoč, 39 000 pa podporo pri socialnem vključevanju. Po konservativni oceni na podlagi letnega povprečja, navedenega v vmesni oceni FEAD za obdobje 2014–2017, je podpora FEAD koristila skupno skoraj 13 milijonom ljudi[6]. Največja povečanja pri doseganju večjega števila ljudi so bila ugotovljena na Madžarskem (185 000 ljudi več kot leta 2017), Irskem (92 011 več), v Belgiji (82 619 več) in na Portugalskem (41 276 več, čeprav je število še vedno majhno). Po drugi strani pa je 17 držav članic doseglo manj ljudi, zlasti Hrvaška (214 068 ljudi manj kot leta 2017), Bolgarija[7], Španija, Francija (čeprav je število še vedno veliko) in Češka. Romunija se še naprej srečuje s težavami pri izvajanju (več informacij o tem je predstavljenih v nadaljevanju).

Slika 1 Število ljudi, ki prejemajo pomoč v hrani in/ali osnovno materialno pomoč

Slika 2 Skupno število ljudi, ki prejemajo podporo pri socialnem vključevanju

Vir: SFC2014.

Splošni profil končnih prejemnikov podpore FEAD se na splošno ni spremenil. Tako kot v preteklih letih so ženske predstavljale največjo skupino – nekoliko manj kot polovico prejemnikov pomoči (48 %). Skoraj 30 % razpoložljive podpore so prejeli otroci, sledili pa so migranti, osebe tujega rodu ali pripadniki manjšin (10 %) in brezdomci (7 %). Leta 2018 je

[6] V primeru operativnih programov, pri katerih se pomoč v hrani in osnovna materialna pomoč zagotavljata istim ljudem, je bilo očitno prekrivanje na podlagi podatkov iz letnih poročil o izvajanju odšteto zaradi sporočanja združenih podatkov.

[7] Organi Bolgarije so v svojem poročilu o izvajanju leta 2018 spremenili kazalnike rezultatov za to leto in pretekla leta. Zato se lahko vrednosti v tem sporočilo razlikujejo od vrednosti, sporočenih v preteklih letih.

bilo 8 % končnih prejemnikov FEAD oseb, starih 65 let ali več, 5 % pa invalidov. Ti podatki so ocene partnerskih organizacij in jih je treba obravnavati previdno.

Otroci zajemajo 29 % oseb, ki so leta 2018 prejele hrano, osnovno materialno pomoč ali pomoč pri socialnem vključevanju. Ta delež je v primerjavi s preteklimi leti ostal nespremenjen. V več državah članicah, zlasti na Cipru, Hrvaškem, Malti, Madžarskem in Češkem, so največji delež pomoči v hrani prejeli otroci, ki so obsegali 44–92 % vseh končnih prejemnikov. Podobno so na Cipru, Irskem, Madžarskem in v Avstriji otroci obsegali velik delež končnih prejemnikov osnovne materialne pomoči, tj. 93–100 %. Programi v teh državah vključujejo specifično podporo otrokom. V drugih državah članicah (npr. v Belgiji, Španiji in Franciji) otroci obsegajo velik delež prejemnikov pomoči v hrani, saj programi v teh državah dosegajo družine z otroki v ranljivem položaju.

Okvir 2 Nacionalni primeri ukrepov za doseganje otrok

Češka: Češka zagotavlja subvencionirane obroke prikrajšanim otrokom v šolah. Šteje se, da visokokakovostna priprava in oskrba s hrano za otroke v predšolski vzgoji in osnovni šoli spodbujata boljše obiskovanje šole. Število šol, ki sodelujejo v takih shemah, se stalno povečuje. Kar zadeva materialno pomoč, dobrine, razdeljene na Češkem, vključujejo pet vrst začetne formule za dojenčke, nadaljevalno mleko za različne starostne skupine in otroško hrano.

Ciper: otroci obsegajo velik delež končnih prejemnikov hrane (92 %) in materialne pomoči (100 %). Otroci v šoli prejemajo brezplačne obroke, pripravljene v šolskih menzah.

Hrvaška: v okviru šolskega programa se pomoč zagotavlja otrokom, ki živijo v revščini ali jim grozi revščina. Ti otroci prejemajo šolske obroke, šolske torbe in druge šolske potrebščine.

Malta: leta 2018 se je začel izvajati program (kot spremljevalni ukrep) za razdeljevanje sadja, zelenjave in mleka otrokom v šolah, da bi se pomagala ustvariti kultura kakovostne in trajnostne hrane med mladimi. Otroci iz ranljivih družin in družin z zelo majhnimi dohodki prejemajo tudi pomoč v zvezi s potrebami, povezanimi s šolo, kot so uniforme, pisalne potrebščine, izvenšolske dejavnosti in druge osnovne potrebe.

Madžarska: otroci obsegajo velik delež končnih prejemnikov. Otroci iz revnih družin prejemajo podporo v obliki paketov hrane in osnovne materialne pomoči.

Irska: otroci iz družin, ki uporabljajo banke hrane, prav tako prejemajo pomoč v okviru teh shem. Začetni kompleti (ki vključujejo komplete za dojenčke), ki jih prejmejo begunske družine, ko se vselijo v nov dom, koristijo tudi otrokom. Leta 2018 je šolske komplete prejelo 40 000 šolarjev in 1 000 otrok prosilcev za mednarodno zaščito, ki živijo v nastanitvah, ki jih je zagotovila država.

Avstrija: pomoč v obliki šolskih torb in drugih šolskih potrebščin je neposredno ciljno usmerjena v otroke šoloobvezne starosti, katerih starši prejemajo minimalni dohodek.

Španija: za izpolnjevanje specifičnih potreb otrok ter spodbujanje njihovega zdravja, rasti in razvoja se prikrajšanim družinam zagotavljajo specifična živila (npr. otroška hrana, žitarice za otroke in nadaljevalno mleko v prahu).

Približno 10 % končnih prejemnikov je bilo migrantov, oseb tujega rodu ali pripadnikov manjšin. Opozoriti je treba, da se informacije o migrantih, ki prejemajo podporo, ne sporočajo vselej zaradi varstva podatkov (Grčija, Francija in Slovaška). Med

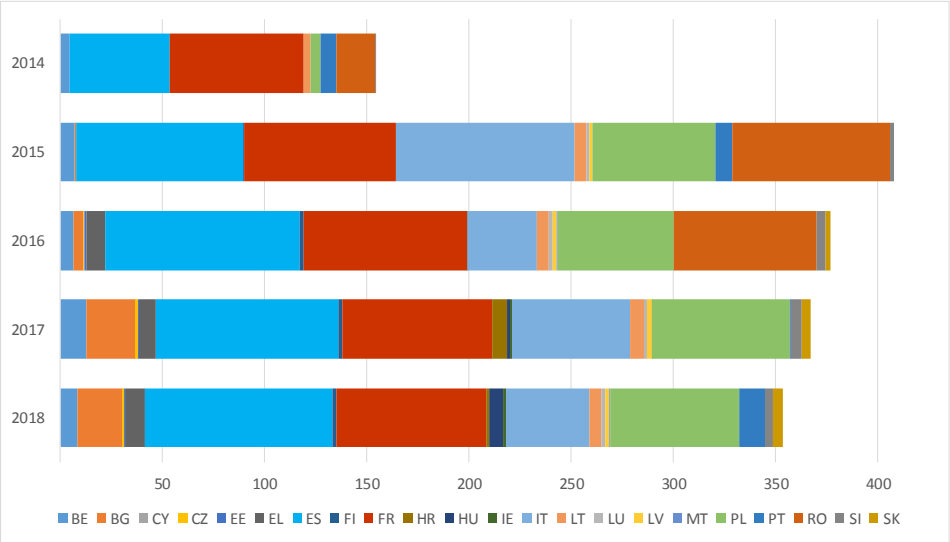
temi skupinami so najpogostejša ciljna skupina (omenjena pri 45 % operativnih programov, ki so ciljno usmerjeni v migrante) begunci in prosilci za azil.

Po ocenah so brezdomci obsegali 7 % končnih prejemnikov FEAD, pri čemer je bil njihov delež leta 2018 večji kot leta 2017. Vendar je število brezdomcev še posebno težko oceniti, saj niso evidentirani in pogosto zelo nenaklonjeni temu, da bi navedli osebne podatke. Poleg tega je glavni razlog za povečanje deleža brezdomcev dejstvo, da je Francija sporočila podatke za leto 2018, medtem ko jih v preteklih letih ni. Na Češkem, v Franciji in na Irskem več kot 10 % brezdomcev prejema pomoč v hrani. Leta 2018 se je delež brezdomcev, ki prejemajo pomoč, v primerjavi z letom 2017 zmanjšal, predvsem v Italiji, pri čemer je edina izjema Španija.

OP I – pomoč v hrani

Pomoč v hrani je v primerjavi s preteklim letom na splošno ostala nespremenjena. V večini od 21 držav članic, ki sodelujejo v programu, se je količina razdeljene hrane povečala ali ostala nespremenjena. Na splošno je bilo leta 2018 zagotovljene nekoliko manj hrane kot leta 2017, saj se je zagotavljanje obrokov ali paketov hrane zmanjšalo v nekaterih večjih državah članicah. Pet držav članic (Španija, Francija, Poljska, Italija in Bolgarija) je obsegalo 82 % celotne količine hrane, zagotovljene leta 2018. Tri države članice so precej povečale količino zagotovljene hrane (Portugalska, Madžarska in Irska). Deset držav članic je zagotovilo manj hrane kot leta 2017, pri čemer so Belgija, Estonija, Hrvaška, Italija in Slovenija zagotovile precej manj hrane.

Slika 3: Pomoč v hrani, zagotovljena v obdobju 2014–2018 (v tisoč tonah), po državah članicah

Vir: SFC2014.

Več kot polovica (55 %) pomoči v hrani so sestavljali mlečni proizvodi ter moka, kruh, krompir in drugi škrobni proizvodi. Delež mlečnih proizvodov je bil še posebno velik v Belgiji in Franciji. Delež moke, kruha, krompirja in drugih škrobnih proizvodov je bil velik na Finskem, v Italiji, Latviji in na Slovaškem. Količina razdeljenega sadja in zelenjave se je med letoma 2014 in 2018 stalno povečevala, in sicer z 9 % na 17 %[8]. Količina maščob in olj je različna, v povprečju pa znaša 6 %. Delež pripravljene hrane je precej velik na Madžarskem in Irskem, sicer pa je po vsej EU razumno majhen in znaša približno 11 %. Na Irskem je pripravljena hrana vključena v kategorije hrane, ki jih zahtevajo partnerske

[8] Tudi zaradi povečanja razdeljevanja hrane na Portugalskem, kjer je delež sadja in zelenjave velik.

organizacije. Razlog za to je povpraševanje strank, torej se tako tudi zmanjša nastajanje odpadne hrane. Stroški razdeljene hrane na osebo se med posameznimi državami članicami in iz leta v leto precej razlikujejo. To je večinoma posledica količine in vrste proizvodov, ki se razdeljujejo (npr. velik delež sveže hrane), ter intenzivnosti podpore.

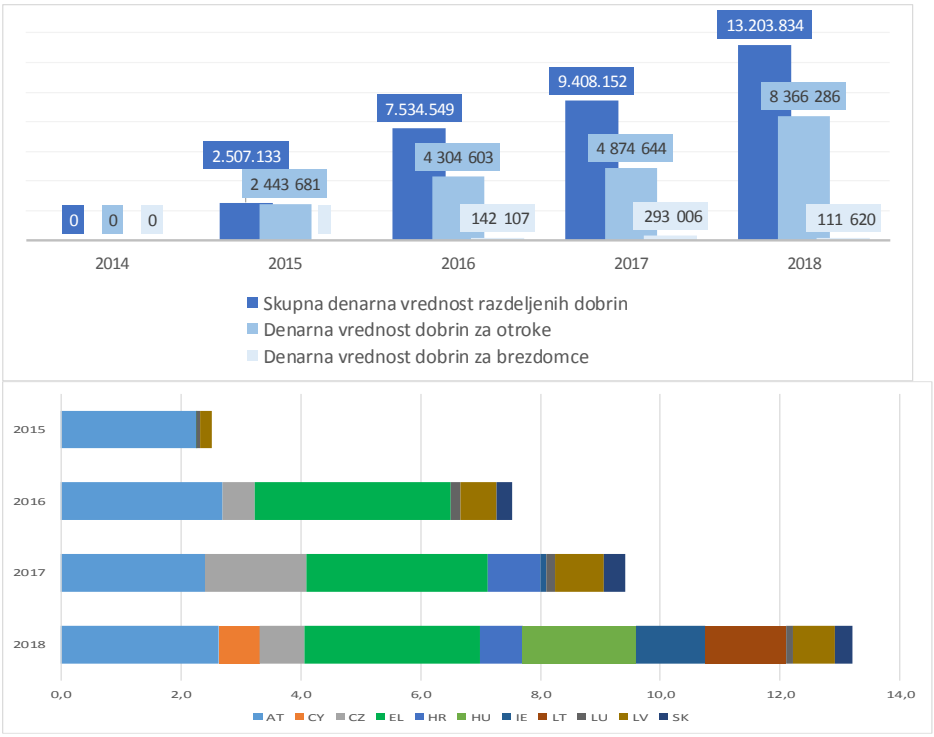
Vseh 21 držav članic, ki razdeljujejo hrano – razen Cipra – jo je razdeljevalo v obliki standardiziranih paketov hrane. Štirinajst držav članic je zagotavljalo tudi obroke: Belgija, Bolgarija, Ciper, Češka, Grčija, Španija, Finska, Hrvaška, Madžarska, Irska, Italija, Latvija, Poljska in Slovaška. Nekatere so zagotavljale tudi pripravljene obroke otrokom v šolah (Ciper, Češka, Hrvaška in Italija) ali brezdomcem (Finska, Madžarska, Italija, Latvija, Poljska in Slovaška). Banka hrane Estonije je tesno sodelovala z lokalnimi organi in občinami, da bi čim bolj dosegla ljudi na domu. Zaradi dobre komunikacije med partnerji je bilo v ciljnem obdobju razdeljenih 95 % vseh paketov pomoči v hrani. Tako kot v preteklih letih je FEAD v celoti financiral zagotavljanje hrane s strani partnerskih organizacij v Bolgariji, na Cipru, Madžarskem in v Španiji, medtem ko so v drugih državah članicah partnerske organizacije dopolnjevale pomoč v hrani FEAD s hrano, darovano ali financirano iz drugih virov.

OP I – osnovna materialna pomoč

Število prejemnikov osnovne materialne pomoči se je tudi precej povečalo. Leta 2018 so države članice razdelile osnovno materialno pomoč v vrednosti 13,2 milijona EUR, kar je za 29 % več kot leta 2017, ko se je vrednost v primerjavi z letom 2016 že zvišala za 25 %. To precejšnje zvišanje je bilo večinoma posledica dejstva, da so tri države članice, tj. Ciper, Madžarska in Litva, leta 2018 sploh prvič razdeljevale osnovno materialno pomoč. Osem držav članic je še naprej razdeljevalo osnovne materialne pomoči tako kot v preteklem letu (Avstrija, Češka, Grčija, Hrvaška, Irska, Luksemburg, Latvija in Slovaška). Večina dobrin je bila razdeljena v treh državah članicah: v Avstriji, na Češkem in v Grčiji (glej sliko 4). Češka, Grčija, Hrvaška in Slovaška so se osredotočale na brezdomce ter jim zagotavljale higienske izdelke in druge potrebščine. Na Hrvaškem so brezdomci prejeli tudi pripomočke za kuhanje in oblačila, v Grčiji in na Hrvaškem pa spalne vreče/odeje.

Glavne dobrine v okviru osnovne materialne pomoči so še naprej bile šolske potrebščine in izdelki za osebno nego za družine z otroki. Leta 2018 so družine z otroki med drugim prejele pisalne in šolske potrebščine (Avstrija, Grčija, Hrvaška, Irska in Latvija), šolske torbe (Avstrija, Grčija, Hrvaška in Latvija), pakete za nego dojenčkov (Hrvaška, Madžarska in Irska), plenice in krpice za dojenčke (Grčija) ter športno opremo in oblačila (Hrvaška). V Grčiji, na Irskem, Madžarskem, v Luksemburgu, Latviji in na Slovaškem so se razdeljevali tudi izdelki, kot so detergent za perilo, pralni prašek (za barvno perilo), detergent za pomivanje posode, plenice, kreme in milo za dojenčke in malčke, vlažne krpice in plenice.

Slika 4: Skupna denarna vrednost dobrin v obdobju 2014–2018 in po državah članicah

Vir: SFC2014.

OP I – spremljevalni ukrepi

Vse države članice, ki so leta 2018 izvajale programe OP I, so uvedle tudi spremljevalne ukrepe. Med uspešnimi ukrepi so bili: (i) komunikacijske dejavnosti v zvezi s „svetovanjem o upravljanju družinskega proračuna“, „preprečevanjem nastajanja odpadne hrane“ in „izbiro živil“ (Portugalska); (ii) revija z naslovom „Pomoč“ v estonščini in ruščini[9], ki se je razdeljevala prejemnikom pomoči v hrani (Estonija); (iii) razdeljevanje knjižic z recepti, ki vključujejo sestavine iz paketov hrane FEAD in pogosto darovano hrano (Finska); (iv) projekt Rdečega križa „Skupaj smo“ , v okviru katerega se otrokom iz socialno prikrajšanih okolij zagotavljajo kulturne izkušnje, pomoč pri domačih nalogah, mentorstvo in druga pomoč (Slovenija); (v) projekt z nazivom „Spopadanje z ekonomsko ranljivostjo s priložnostmi za prostovoljstvo“, ki ga upravlja Karitas zadarske nadškofije (Hrvaška) in presega materialno pomoč ter pri katerem se udeležence spodbuja k sprejemanju ukrepov za obravnavanje vzrokov za revščino; ter (vi) razdeljevanje brošure skupaj s šolskimi torbami, ki vsebujejo nasvete za šolarje o najrazličnejših temah, od šole in dela do psiholoških težav (Avstrija).

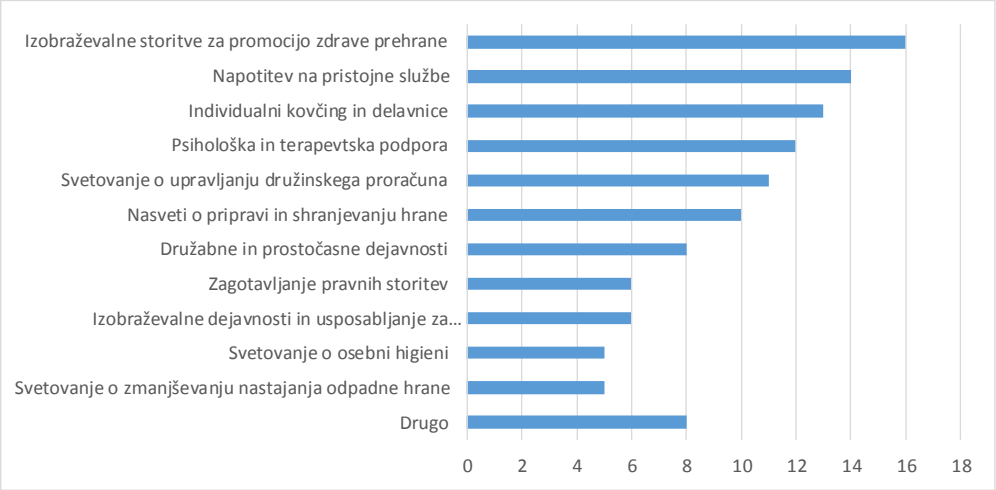
Večina držav članic je izvajala kombinacijo spremljevalnih ukrepov, le nekaj pa se jih je odločilo, da se bodo osredotočile na le eno ali dve dejavnosti. Med spremljevalnimi ukrepi, izvedenimi v letu 2018 (glej sliko 5), so bili:

- nasveti o pripravi in shranjevanju hrane (Belgija, Bolgarija, Estonija, Finska, Francija, Litva, Luksemburg, Poljska, Portugalska, Slovaška);
- izobraževalne dejavnosti za promocijo zdrave prehrane/kuharske delavnice (Belgija, Bolgarija, Češka, Estonija, Španija, Finska, Francija, Hrvaška, Italija, Litva, Luksemburg, Latvija, Malta, Poljska, Portugalska, Slovenija);

[9] Izvod revije iz leta 2018 je bil namenjen zdravi prehrani, vseboval pa je priporočila strokovnjaka za prehrano za zdrave recepte s hrano iz paketov. Revija vključuje tudi kontaktne podatke 38 organizacij, ki lahko zagotavljajo dodatno podporo.

- svetovanje o zmanjševanju nastajanja odpadne hrane (Belgija, Bolgarija, Litva, Poljska, Portugalska);
- svetovanje o osebni higieni (Bolgarija, Madžarska, Litva, Latvija, Slovaška);
- napotitev na pristojne službe (npr. socialne/upravne) (Avstrija, Belgija, Bolgarija, Estonija, Španija, Finska, Francija, Irska, Italija, Litva, Luksemburg, Latvija, Malta, Slovaška);
- individualni kovčing in delavnice (Belgija, Bolgarija, Češka, Estonija, Grčija, Španija, Francija, Litva, Luksemburg, Latvija, Malta, Slovenija, Slovaška);
- psihološka in terapevtska podpora (Belgija, Bolgarija, Češka, Ciper, Estonija, Grčija, Madžarska, Italija, Litva, Latvija, Slovenija, Slovaška);
- svetovanje o upravljanju družinskega proračuna (Belgija, Bolgarija, Češka, Grčija, Finska, Italija, Litva, Latvija, Malta, Poljska, Portugalska, Slovaška);
- družabne in prostočasne dejavnosti (Češka, Grčija, Finska, Francija, Litva, Luksemburg, Poljska, Slovenija);
- izobraževalne dejavnosti in usposabljanje/programi za pridobivanje znanj in spretnosti (Estonija, Hrvaška, Italija, Litva, Malta, Slovenija);
- zagotavljanje pravnih storitev (Belgija, Estonija, Francija, Italija, Litva, Slovaška);
- drugo (Belgija, Estonija, Finska, Irska, Italija, Latvija, Malta, Slovenija).

Slika 5: Vrste spremljevalnih ukrepov, izvedenih v letu 2018 (n=22)

OP II – socialno vključevanje

Tako kot v preteklih letih so ukrepe za socialno vključevanje izvedle Nemčija, Danska, Nizozemska in Švedska.

V Nemčiji je bila glavna dejavnost namenjena doseganju novoprispelih odraslih in brezdomcev ter izboljšanju njihovega dostopa do svetovanja in ukrepov podpore. Nemčija je na tem področju že presegla različne cilje. Skoraj 90 % novoprispelih odraslih in brezdomcev, ki so v letu 2018 sodelovali v dejavnostih socialnega vključevanja, je pozneje izkoristilo socialne storitve (v primerjavi s ciljnim 50-odstotnim deležem). Do leta 2018 je bilo svetovanje zagotovljeno skupno 21 564 brezdomcem in osebam, ki jim grozi brezdomstvo, kar že presega specifični cilj programa. Dober napredek je bil dosežen tudi v zvezi z doseganjem novoprispelih predšolskih otrok (12 237) in njihovih staršev (13 734). Zato bi moral biti cilj, da se do leta 2020 doseže 19 700 otrok in staršev, dosegljiv.

Na Danskem so se pogoji za brezdomce – in brezdomce iz drugih držav EU z dovoljenjem za prebivanje na Danskem – izboljšali zaradi dostopa do zavetišč in socialnih delavcev. Na podlagi dejavnosti na terenu so te osebe pridobile začasno nastanitev, udeležile so se lahko družabnih dogodkov in dogodkov za mreženje ter pridobile delovne izkušnje v zasebnem podjetju. Dejavnosti so bile prilagojene še posebno ranljivemu položaju brezdomnih migrantov, ki se srečujejo z jezikovnimi ovirami in drugimi izzivi. V obdobju 2014–2018 so te dejavnosti koristile skupno 1 412 posameznikom, kar že presega ciljno število (1 400), določeno za programsko obdobje 2014–2020.

Na Nizozemskem se je v letu 2018 nadaljeval projekt „Elderly in the neighbourhood" (Starejši v sosedstvu), v katerem sodeluje 776 udeležencev. To je manj kot leta 2017, vendar precej več kot leta 2016. Projekt je namenjen zmanjšanju socialne izključenosti med prikrajšanimi starejšimi. Vsi udeleženci so bili starejši od 65 let. Skupno število udeležencev v obdobju 2014–2018 je znašalo 2 274 oziroma 45 % ciljnega števila (5 000). Eden od glavnih rezultatov je bil, da je bilo po dveh letih izvajanja programa približno 84 % doseženih starejših še vedno vključenih, 45 % jih je navedlo, da so razširili svojo socialno mrežo, 35 % pa jih je okrepilo svoja digitalna in finančna znanja in spretnosti. Leta 2018 je bilo veliko pozornosti namenjene doseganju starejših z migrantskim ozadjem, na primer s turškimi ali maroškimi koreninami, ki jih ni lahko doseči in so zato praviloma izolirani. 29 % udeležencev v projektu ni bilo rojenih na Nizozemskem.

Na Švedskem so bili ukrepi za socialno vključevanje osredotočeni na promocijo zdravja in osnovne informacije o švedski družbi, namenjeni pa so bili ogroženim iz drugih držav EU ali EGP. Glavne ciljne skupine so brezdomci (ali ljudje, ki jim grozi brezdomstvo), migranti, osebe tujega rodu, pripadniki manjšin in ženske. Doslej je program dosegel 2 016 ljudi, vključno s 414 leta 2018. Odstotek posameznikov, ki navajajo, da so prejeli podporo ali pomoč, se je med letoma 2016 in 2018 povečal s 43 % na 84 %. Med letoma 2016 in 2018 se je povečal tudi delež posameznikov, ki poročajo o izboljšanju pogojev za upravljanje zdravja in higiene, in sicer z 38 % na 82 %. To precej presega ciljni 40-odstotni delež za oba kazalnika.

Ovire pri izvajanju

O ovirah pri izvajanju je poročalo 19 držav članic. Te ovire so vključevale: (i) preostale logistične izzive, na primer pri zagotavljanju in shranjevanju (Grčija, Finska, Madžarska, Portugalska); (ii) pravne težave, na primer javna naročila ali varstvo podatkov (Belgija, Bolgarija, Estonija, Grčija, Madžarska, Italija, Malta, Portugalska, Romunija); (iii) pomanjkanje zmogljivosti partnerskih organizacij (Danska, Madžarska, Poljska); (iv) izzive pri doseganju ciljnih skupin (Estonija, Madžarska, Latvija, Poljska in Švedska); (v) izzive pri spremljanju in zbiranju podatkov o končnih prejemnikih (Madžarska, Italija, Romunija); ter (vi) težave z razdeljenimi dobrinami, na primer s kakovostjo, raznolikostjo in težo[10] (Francija, Madžarska). Romunija se je spopadala tudi s splošnimi izzivi pri izvajanju, predvsem s težavami v zvezi z javnim naročanjem in zmogljivostjo. V letu poročanja kljub rednemu spremljanju in podpori Komisije ter aktivni uporabi razpoložljive tehnične pomoči za izboljšanje zmogljivosti organa upravljanja FEAD ni bilo mogoče rešiti težav.

Prožnost FEAD ter tesno sodelovanje med organi upravljanja in partnerskimi organizacijami sta državam pomagala, da so se uspešno spopadle s številnimi od teh

[10] Navedene so bile tudi druge, bolj specifične težave, na primer v zvezi z: nerazdeljeno hrano (Grčija), uničenimi ali poškodovanimi dobrinami (Grčija), napačnim izračunom posameznega kazalnika, ki ga je opravil organ upravljanja in ga je treba popraviti (Ciper), nezadostno količino hrane, zagotovljene ciljni skupini (Hrvaška), upravnim bremenom in omejenimi finančnimi viri (Estonija), nizko stopnjo interesa partnerskih organizacij (Slovaška), ukrepi, ki se takrat niso šteli za ustrezne, zaradi česar so nastale zamude pri izvajanju (Romunija), družbenimi odnosi do ciljne skupine (Švedska).

ovir. V Italiji je organ upravljanja organiziral sestanek z upravičenci do materialne pomoči, da bi zagotovil dodatno podporo pri težavah z izvajanjem. Francija je leta 2018 spremenila svoj sistem upravljanja in sprejela nove postopke, zlasti za notranji nadzor, logistiko in tehnično pomoč, za končanje revizijske sledi programa.

Horizontalna načela

V členu 5 uredbe o FEAD so opredeljena horizontalna načela, ki jih je treba uporabljati pri vseh vidikih načrtovanja in izvajanja sklada. Ta vključujejo dopolnjevanje financiranja, enakost spolov, preprečevanje diskriminacije, preprečevanje nastajanja odpadne hrane, uravnoteženo prehrano ter okoljske in podnebne vidike. Države članice bi morale spoštovati ta načela in o njih poročati v svojih letnih poročilih o izvajanju.

Države članice upoštevajo ta splošna načela. Načelo dopolnjevanja upoštevajo tako, da uporabljajo druge instrumente financiranja. V Estoniji je ministrstvo za socialne zadeve tudi posredniški organ za ESS, s čimer se zagotavljata enoten pregled in pretok informacij o storitvah, ki jih zagotavljata oba sklada. Finska je poročala o sinergijah s projekti socialnega vključevanja, sofinanciranimi iz ESS, ki se uporabljajo kot spremljevalni ukrepi k razdeljevanju hrane v okviru FEAD.

Več držav članic je pojasnilo, kako uporabljajo načelo enakosti spolov. Češka izvaja ukrepe za doseganje mater samohranilk, za katere se šteje, da so še posebno ranljiva skupina. Nemčija se osredotoča na svetovanje ženskam o varstvu in vzgoji otrok ter zdravstvenih vprašanjih, za partnerske organizacije pa je pripravila informativne preglede v zvezi s spoloma. Na Švedskem sta dva projekta izrecno namenjena obravnavanju zdravja žensk, drugi projekti pa so bili prilagojeni, da bi bili bolje ciljno osredotočeni na ženske. Na Švedskem in Nizozemskem so ženske obsegale 80 % prejemnikov pomoči pri socialnem vključevanju.

Večina držav članic je izrecno navedla ukrepe za preprečevanje diskriminacije. Nemčija in Latvija zagotavljata smernice in delavnice o nediskriminaciji. Na Madžarskem se upoštevajo posebne potrebe invalidnih oseb. Na primer razdeljevanje hrane se izvaja v prostorih brez ovir, zagotavlja pa se tudi pomoč pri prevzemu paketov hrane. Luksemburg invalidom zagotavlja dostopnost. Bolgarija trdi, da FEAD prispeva k enakim možnostim z zagotavljanjem specifičnih obrokov glede na etničnost in vero.

Pri večini nacionalnih programov FEAD se prednostno obravnavajo ukrepi za spopadanje z nastajanjem odpadne hrane. Irska zmanjšuje nastajanje odpadne hrane z združevanjem hrane, zbrane v supermarketih, s hrano, zagotovljeno v okviru FEAD. Na Malti in v Španiji so paketi hrane prilagojeni potrebam oseb, ki jih prejemajo, da bi se preprečilo nastajanje odpadkov. Slovenija prednostno obravnava učinkovitost sistema razdeljevanja hrane, da bi zagotovila, da ljudje prejmejo hrano hitro in precej pred datumi izteka roka uporabnosti. V Belgiji se v okviru FEAD razdeljuje sveža juha, pripravljena iz neprodane hrane. Poleg tega Belgija spodbuja donacije hrane z oprostitvijo plačila DDV in pogodbo, sklenjeno med sektorjem pomoči v hrani in velikimi trgovci na drobno. V Franciji je med partnerskimi organizacijami splošno razširjeno upoštevanje zakonodaje o preprečevanju nastajanja odpadkov iz leta 2016, zaradi česar se je precej zmanjšalo nastajanje odpadne hrane. Leta 2016 je bilo razpisnim postopkom za izbiro dobaviteljev dodano merilo za upoštevanje ogljičnega odtisa prevoza živil. Na Hrvaškem je v razpisni dokumentaciji v zvezi s pomanjkanjem hrane, osnovno materialno prikrajšanostjo in tehnično pomočjo določen način, kako preprečevati nastajanje odpadne hrane, zagotoviti varnost proizvodov ter varstvo javnega zdravja in okolja. V Litvi se vsi nerazdeljeni paketi hrane zagotovijo menzam, ki pripravljajo in zagotavljajo hrano brezdomcem.

Številne države članice so navedle, da razdeljujejo raznoliko in prehransko uravnoteženo hrano. V Franciji so obroki prilagojeni starosti in življenjskim razmeram ljudi, ki jih prejemajo. Na Portugalskem naj bi paketi hrane izpolnjevali vsaj 50 % potreb posameznika po energiji in hranilih, dnevni obroki pa vključujejo vsako od sedmih skupin živil. Na Slovaškem je sestavo paketov hrane ocenil organ za javno zdravje, da bi se zagotovilo ustrezno prehransko ravnotežje. Estonija se je v zvezi s paketi hrane posvetovala z nacionalnim inštitutom za razvoj zdravja, ki je priporočil, naj se izključijo najpogostejši alergeni (npr. oreški in živila, ki jih vsebujejo). Bolgarija je upoštevala navodila ministrstva za zdravje in povratne informacije prejemnikov. Latvija je organizirala dejavnosti za promocijo zdravja, na primer v zvezi z zdravo prehrano in življenjskim slogom, vprašanji varstva in vzgoje otrok, preprečevanjem odvisnosti, spretnostmi in znanjem na področju prve pomoči, ukrepanjem v izrednih razmerah in preprečevanjem bolezni.

Številne države članice upoštevajo podnebne in okoljske vidike. Avstrija poroča, da so bili iz okoljskih razlogov izbrani visokokakovostni, trpežni proizvodi. Na Češkem se v okviru FEAD naročajo samo okolju prijazni proizvodi, ki spodbujajo recikliranje. Partnerske organizacije izbirajo proizvode iz košarice blaga glede na potrebe strank. Tako se najbolj zmanjšuje tveganje razdeljevanja nezaželenih potrebščin in preprečuje nastajanje odpadkov.

Ocene

Podrobne ocene kažejo, da so učinki dejavnosti FEAD v posameznih državah članicah na splošno pozitivni. Na primer v poročilu Luksemburga je bilo ugotovljeno, da lahko država zaradi podpore FEAD sprosti svoj proračun za druge javne potrebe. Na Portugalskem je nacionalna študija dokazala, da je pomoč v hrani omogočila boljše upravljanje družinskega proračuna 72 % ljudi, vključenih v OP. V oceni Francije so bile zaradi zapletene in večrazsežnostne narave revščine izpostavljene negotovosti v zvezi s povezavo med programom FEAD in zmanjšanjem revščine. Vendar bi bilo treba pozitivni učinek pomoči v hrani proučiti v daljšem obdobju, saj je pomoč v hrani prvi stik z ljudmi v stiski ter odpira možnosti za posamezniku prilagojeno podporo.

Nekatere države članice so uporabile specifična merila za oceno in/ali ocenile specifična vprašanja. Belgija je opravila tržno raziskavo, da bi ugotovila, katere zdrave proizvode bi bilo mogoče kupiti in razdeliti s čim manjšim vplivom na okolje. Grčija je proučila prispevek programa k boju proti neustrezni prehranski varnosti, tj. ali sta bila s programom dosežena vnos hranilnih snovi v skladu z znanstvenimi priporočili in izboljšanje kakovosti življenja prejemnikov.

Okvir 2 Dejavnosti ocenjevanja na Irskem in v Španiji

Na Irskem organ upravljanja FEAD redno izvaja ankete med zainteresiranimi stranmi. Glavni ugotovitvi sta, da podpora pozitivno vpliva na prikrajšane osebe, pri čemer jim pomaga napredovati v življenju in razširiti socialne stike, ter omogoča sprostiti denar za druge nujne ukrepe. Priporočena je bila visoka kakovost kompletov šolskih potrebščin, otroci, ki so jih prejeli, pa so bili zelo zadovoljni, ker so imeli izdelke podobne kakovosti kot njihovi prijatelji. Med ključnimi koristmi je tudi dejstvo, da so lahko banke hrane povečale razdeljevanje in zagotovile njegovo rednost. Pole tega je lahko glavna partnerska organizacija FoodCloud Hubs združila hrano, zbrano v supermarketih, s hrano, financirano iz FEAD. To je pozitivno za okolje, saj odlaganje manjše količine odpadne hrane na

odlagališčih pomeni manj emisij ogljika.

V Španiji sta Rdeči križ in zveza bank hrane leta 2018 opravila celovito oceno FEAD[11]. V svojem poročilu ugotavljata, da upravičenci zelo cenijo podporo FEAD – 96 % bi jo priporočilo drugim, 76 % pa jih trdi, da se zaradi zagotovljene hrane „izognejo številnim težavam“. Po drugi strani poročilo potrjuje, da program kljub pomoči pri odpravljanju skrajnih oblik revščine in podpori prehrane družin ne zadostuje, da bi se lahko družine in posamezniki sami rešili iz negotovega položaja.

5. SKLEPI

Finančne obveznosti na podlagi programa FEAD so se precej povečale in leta 2018 dosegle 762,2 milijona EUR. Kumulativni predvideni odhodki za obdobje 2014–2018 so znašali skoraj 2 732 milijonov EUR oziroma 61 % skupnih sredstev programov (financiranje EU in nacionalno sofinanciranje). To kaže, da se proračun FEAD izvršuje v skladu z načrtom. Tudi plačila so se precej povečala, pri čemer so vmesna plačila Komisije do 31. decembra 2019 presegla 38 % skupnih dodeljenih sredstev za obdobje 2014–2020 (25 % do konca leta 2018).

Večina držav članic je nadaljevala ustaljeno preteklo prakso pri zagotavljanju in dosegla dober napredek pri uresničevanju svojih ciljev. Leta 2018 je 26 držav članic uspešno zagotavljalo pomoč FEAD. Pomoč v hrani je v primerjavi s preteklim letom na splošno ostala nespremenjena. Zagotavljanje osnovne materialne pomoči se je še naprej povečevalo, pri čemer je bilo leta 2018 razdeljene 29 % več pomoči kot leta 2017. Ciper, Madžarska in Litva so leta 2018 prvič razdeljevale osnovno materialno pomoč. Kljub temu pa so nekatere težave pri izvajanju še vedno prisotne, predvsem zamude ter izzivi v zvezi z logistiko, pravnimi vidiki, doseganjem ciljnih skupin, spremljanjem in ocenjevanjem ter pomanjkanjem zmogljivosti partnerskih organizacij. Večini držav članic je zaradi zaupanja in sodelovanja zainteresiranih strani uspelo rešiti te težave, čeprav je bilo treba v nekaterih primerih spremeniti programe. Romunija pa navkljub pozornemu spremljanju Komisije zaradi institucionalnih sprememb in nenehnih težav pri javnem naročanju leta 2018 ni zagotavljala pomoči.

Po ocenah je podporo FEAD leta 2018 prejelo skoraj 13 milijonov ljudi. Podpora FEAD se je z leti izkazala za stabilno. Pomoč v hrani je še naprej najpogostejša vrsta pomoči. Od skupnega števila končnih prejemnikov leta 2018 jih je več kot 12,5 milijona (92 %) prejelo pomoč v hrani, približno 998 000 (7 %) pa osnovno materialno pomoč, medtem ko jih je skoraj 39 000 sodelovalo v programih socialnega vključevanje (OP II FEAD). Tako kot v preteklih letih so otroci še naprej največja skupina prejemnikov (29 % vseh končnih prejemnikov). Med posebnimi ciljnimi skupinami so bili brezdomci (7 %) in invalidi (5 %). Po ocenah je bilo 10 % tistih, ki so prejeli podporo, migrantov, oseb tujega rodu ali pripadnikov manjšine, 8 % pa oseb, starih 65 let ali več.

Tako kot v preteklih letih poročila kažejo, da je bila prožnost FEAD ključna za njegovo uspešno in učinkovito izvajanje. Zelo pomembna je bila vloga partnerskih organizacij pri poznavanju ciljnih skupin in delu na terenu. FEAD pa je partnerskim organizacijam pomagal, da so postale učinkovitejše, tudi v smislu časa razdeljevanja in institucionalnega sodelovanja. Poleg tega so se lahko države članice in partnerske organizacije same odločale, kako in kdaj doseči ciljne skupine, to pa je bilo ključno za vzpostavitev odnosov vzajemnega zaupanja s končnimi prejemniki.

11 Španski Rdeči križ (2018): „FEAD impact assessment in Spain“ (Ocena vpliva FEAD v Španiji).

Spremljevalni ukrepi so se dobro uveljavili in postali bolj raznoliki. Po podatkih iz poročil so vse države članice, ki so leta 2018 izvajale OP I v okviru FEAD, uvedle spremljevalne ukrepe. Najpogostejša vrsta spremljevalnih ukrepov so bile izobraževalne storitve za promocijo zdrave prehrane/kuharske delavnice, sledili pa so individualni kovčing in delavnice ter psihološka in terapevtska podpora. Napotitev na pristojne službe je bila še naprej ključen prvi korak za izhod iz revščine. Na splošno se je oblikoval raznolik nabor dobrih praks.

Države članice na splošno poročajo, da so upoštevale horizontalna načela. Vse so zagotovile, da je bila pomoč enako dostopna moškim in ženskam, večina pa jih je poudarila, da ni bilo diskriminacije na podlagi spola, rase ali etničnega porekla, vere ali prepričanja, invalidnosti, starosti ali spolne usmerjenosti. Nekatere države članice so si prizadevale zagotoviti, da je vsebina paketov hrane FEAD ustrezala zahtevam partnerskih organizacij in končnih prejemnikov, da bi se preprečilo nastajanje odpadne hrane. Države članice so si prizadevale zagotoviti predvsem zdrava živila, pozornost pa so namenile tudi shranjevanju in pravočasnemu razdeljevanju ter uporabi recikliranih materialov. Ti vidiki so prispevali tudi k varstvu podnebja in okolja.

Z začetkom zadnjih faz izvajanja FEAD se pozornost preusmerja v uspešno vključevanje podpore najbolj ogroženim v program ESS+. Komisija je s predlogom o ESS+ iz leta 2018 določila temelje za uspešno nadaljevanje podpore najbolj ogroženim. Sedanja pogajanja sozakonodajalcev so pokazala, da se namera o ustvarjanju sinergij, poenostavitvi in zanesljivi vključitvi podpore v širši pristop k socialnemu vključevanju zelo ceni. Zdaj je pomembno, da se pogajanja uspešno končajo, da se lahko začne zadnja faza dialoga o načrtovanju ESS+, programi pa predložijo brez zamude. Program ESS+ bo ključen pri podpiranju gospodarskega in socialnega okrevanja po koronavirusni pandemiji ter spodbujanju pravičnega prehoda na podnebno nevtralno gospodarstvo v skladu s cilji evropskega zelenega dogovora[12] in v kombinaciji s Skladom za pravični prehod[13]. Poleg tega bo ključen program za uresničevanje evropskega stebra socialnih pravic[14].

[12] https://eur-lex.europa.eu/resource.html?uri=cellar:b828d165-1c22-11ea-8c1f-01aa75ed71a1.0015.02/DOC_1&format=PDF.

[13] https://ec.europa.eu/regional_policy/sl/newsroom/news/2020/01/14-01-2020-financing-the-green-transition-the-european-green-deal-investment-plan-and-just-transition-mechanism.

[14] https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=sl&catId=1226&furtherNews=yes&newsId=9524.